

RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC
RISC

SENSE RISC, VISC

28 d'abril, Dia Internacional de la Seguretat i la Salut en el Treball

Manifest del Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball

Entrevista a Pedro Mondelo, Professor d'Organització d'Empreses, UPC

5 de juny: Dia Mundial del Medi Ambient

Con la financiación de

IT-0064/2013

www.ugt.cat

sumari

l'entrevista

pàg. 3-4

Pedro Mondelo, Dr. Ingeniería industrial.
Organizador del Congreso ORP

medi ambient

pàg. 5

5 de juny. Dia Mundial del Medi Ambient

el tema

pàg. 6-7

Amb sindicats el treball és més segur

tu opines

pàg. 7

F. Xavier Borrajo, Responsable del Gabinet de seguretat
i salut laboral i medi ambient de la FSP-UGT de Catalunya

especialitza't

pàg. 8-9

Risc biològic a les tasques realitzades als escorxadors
Cigarretes electròniques

ha passat

pàg. 10-11

Matinal de presentació de la
Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics
Actes a Lleida, Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball

mútues

pàg. 12

Impugnació de l'alta mèdica (I)

ha estat notícia

pàg. 13

explica'ns

pàg. 14

Omar Minguillón, Secretario de Política Institucional
y de la Movilidad, FNTCM-UGT de Catalunya

preguntes amb resposta

pàg. 15

t'interessa

pàg. 16

crèdits

Sense risc

Rambla del Raval, 29-35, 08001 Barcelona
otprl@catalunya.ugt.org
93 304 68 32

Direcció

Dionís Oña

Coordinació

Mamen Márquez

Equip de redacció

Marta González, Marta Juan, Mamen Márquez, Lucía Mateo,
José Luis Olalde, Eduard Salvador, Jaume Suriol

Traducció i correcció lingüística

Magda Gascon

Maquetació

Juan A. Zamarripa / Secretaria d'Organització
de la UGT de Catalunya

Fotos

Marta Juan; Demelsa Mateos; UGT de Catalunya; Thinkstock

Impremta

Artyplan

Dipòsit legal

B-22.569-2007

paper reciclat

editorial

En aquest número de la revista celebrem el Dia Internacional de la Seguretat i la Salut en el Treball. La UGT de Catalunya no pot deixar de denunciar any rere any la precarietat, l'alta sinistralitat en els llocs de treball així com la baixa declaració de malalties professionals. La situació econòmica actual fa que les empreses hagin deixat d'invertir en prevenció i incompleixen reiteradament la Llei de prevenció de riscos laborals i posen en perill la seguretat i la salut dels treballadors, tal com demostren les estadístiques. A més, la reforma laboral del Govern col·loca els treballadors i treballadores en una situació més precària davant de l'increment de poder de què es doten als empresaris. També denunciem la manca de lideratge de l'Administració quan ha de vetllar pel compliment de la Llei i encapçalar iniciatives i programes consensuats amb els agents socials per fer un front comú davant la xacra que representa per a Catalunya. També us encoratjo a participar de forma activa en la prevenció de riscos laborals amb els petits gestos personals de cada dia per millorar el nostre entorn. Vull destacar també l'entrevista al professor Pedro Mondelo, referent de la prevenció al nostre país, on es desgrana la situació de la prevenció en l'actualitat. Finalment, aprofito aquest espai per fer ressò de l'alta participació dels delegats i delegades als nostres actes commemoratius del Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el treball, on vam presentar la nova *Guia per a la eliminació i reducció de riscos ergonòmics* tant a Barcelona com a Lleida, i reconèixer la seva tasca per millorar els llocs de treball i que fa que **amb sindicats el treball sigui més segur**.

Dionís Oña i Martín

Adjunt a la Secretaria de Política sindical de la UGT de Catalunya

Pedro Mondelo

Dr. Ingeniería industrial. Dr. Psicología y Licenciado en Pedagogía. Profesor de organización de empresas de la Universidad Politécnica de Catalunya (UPC). Director del Centro Específico de Investigación para la mejora e innovación en la empresa de la UPC. Organizador del Congreso ORP (www.orpconference.org).

Bajo el título «La prevención en la empresa del siglo XXI: un factor clave de competitividad» se ha realizado en mayo el XII Congreso Internacional de Prevención de Riesgos Laborales, ¿de qué manera influye la prevención sobre la competitividad?, y ¿qué aporta al panorama empresarial?

La prevención ejerce un enorme poder atrayente de oportunidades y recursos de negocio. En un mundo en que la información es cada vez más fluida, las decisiones son más racionales que nunca. Entre dos empresas similares que compiten en un mercado, la que hace mejor prevención atrae a los mejores trabajadores, a los mejores inversores, a los mejores clientes y suministradores, y se gana el respeto de la sociedad. La no prevención, no sólo repele esas mismas oportunidades y recursos, además, cuando se hace evidente, causa repugnancia.

¿Cuál es la clave para que las empresas generen valor y respondan de forma competitiva ante una economía exigente y globalizada?

Saber adaptarse sin perder su personalidad: innovar, y hacerlo sin que repercuta negativamente sobre la salud y seguridad de las personas que tiene más cerca. El mensaje de las últimas (2005 y 2010) Encuestas Europeas de Condiciones de Trabajo es muy claro en lo relativo a España, la organización del trabajo en nuestras empresas es poco innovadora en relación con el resto de países de la UE-27. Ocupamos una posición lamentable en lo referente a la autonomía en el trabajo y, en cuestiones tan fundamentales como aprender cosas nuevas o resolver problemas, nos encontramos en posiciones lejanas del liderazgo.

¿Cómo se cambiar mentalidades para lograr que la prevención sea vista como una inversión y no como una obligación?, ¿qué mensaje mandaría a esas empresas que todavía no son conscientes de la trascendencia del papel que tiene la prevención?

El dilema no está tanto entre la inversión y la obligación como en los valores. Por poner un ejemplo: cada día, una persona se levanta por la mañana, se va a hacer footing, se asea, se viste, desayuna y se va a trabajar; un día se le pegan las sábanas, y es posible que no vaya a hacer footing, y que tampoco desayune, pero se aseará y se vestirá. Esto último son valores. Para una empresa la rentabilidad de la prevención puede ser difícil de medir (tan difícil como la rentabilidad de la publicidad, sobre todo si la empresa es pequeña), y también puede sentirse poco obligada (al final, la idea de la legislación europea es la autorregulación), pero cuando uno de sus trabajadores se lesiona, queda incapacitado o algo peor, el empresario se da cuenta inmediatamente, la prevención es un valor.

¿Cómo se gestiona con éxito la prevención?, ¿qué medidas se deben implementar?

Por un lado, involucrando a todos, empezando por el máximo responsable de la empresa, luego éste debe involucrar a los directivos, mandos intermedios y trabajadores; porque todos ellos son responsables de la gestión de la prevención. Y, por otro lado, con un buen servicio de prevención, centrado en el asesoramiento para resolver problemas, que evalúe por escrito la eficacia de las actuaciones que propone y que no se limite a rellenar folios de dudosa utilidad. Y cuando este sistema funciona, se sigue involucrando a más gente, empezando por los proveedores, luego con los clientes, y la sociedad en general. La clave es preguntarse ¿qué puedo hacer yo por la prevención? Y aquí entramos todos, cada uno en nuestro sitio, empresarios, directivos, trabajadores, administraciones públicas, agentes sociales... usted y yo.

¿De qué manera se acerca la prevención a las PYMES?

Para las PYMES, hasta hace muy poco, era más difícil percibir las ventajas directas de la prevención. Pero esto está cambiando, precisamente por la necesidad de competir, no sólo en mercados exteriores, sino también en el mercado doméstico. La práctica de la prevención lleva, ineludiblemente, al enriquecimiento del capital humano, a las organizaciones capaces de aprender y progresar, de innovar; y de hacerlo minimizando efectos colaterales perjudiciales sobre la salud, seguridad y bienestar de los trabajadores. Además, del mismo modo que la sociedad lleva ya varios años tomando conciencia de la importancia de ser cuidadosos con el medio ambiente y reciclar, estamos percibiendo que algo similar está sucediendo en el campo de la prevención; como muestra, tiene esos casos en los que una empresa globalizada toma urgentemente medidas para mejorar las condiciones de trabajo de una fábrica del extranjero, a la que encomienda parte de su producción.

¿En qué se va a diferenciar esta convocatoria en concreto y en qué medida ha ido evolucionando desde sus inicios?

Eso no me lo tiene que preguntar a mí, sino a los ponentes y participantes en el Congreso. Nuestro trabajo, aparte del habitual en la organización de un Congreso Internacional, consiste en mantener una atención constante a la literatura científica y profesional, y proponer ponentes y responsables de talleres; un proceso en el que intervienen muchas personas de distintos países y disciplinas. Por nuestra parte, lo único que personaliza cada Congreso es su lema, en el caso del ORP2014 de Zaragoza, «La prevención en la empresa del siglo XXI: un factor clave de competitividad», un lema al que llegamos por consenso y que, en ningún caso, pretende restringir los contenidos y debates que se originen en su seno.

¿Qué pudo aportar este Congreso a los profesionales del sector?

A los profesionales les puede aportar nuevas soluciones y nuevas buenas prácticas, de aplicación en sus organizaciones y un foro dónde presentar sus propios trabajos e intervenciones. Se debaten aspectos concretos de su ejercicio profesional con colegas de otras partes del mundo. Tienen la oportunidad de aprender nuevas técnicas en la amplia oferta de talleres del congreso, y conocer una variada oferta de cursos de reciclaje, servicios y productos.

Tampoco debe olvidarse la dimensión científica del congreso, fomentamos la participación activa de investigadores de reconocido prestigio internacional y de estudiantes que estén desarrollando sus propias investigaciones. Aquí el intercambio vuelve a ser sumamente enriquecedor, y no es extraño que surjan colaboraciones y proyectos de investigación.

Finalmente, cabe destacar la visión de las administraciones públicas, representadas por altos cargos de las administraciones a nivel internacional, así como de institutos, fundaciones y organismos públicos. A ellos se les ofrece la posibilidad de expresar sus prioridades y líneas de actuación, y conocer de primera mano las expectativas e inquietudes de profesionales e investigadores.

¿Cómo definiría el actual estado de la prevención española?, ¿de qué país o países deberíamos aprender?, ¿goza de buena salud la prevención más allá de nuestras fronteras?

Pues creo que bueno, con nuestras propias limitaciones y carencias. Tan descabellado sería afirmar que somos líderes en prevención, como que estamos a la cola; para la mayoría de los países es una rama relativamente nueva, con apenas cincuenta años de edad. Podemos aprender, y mucho, de otros; y ellos también pueden aprender algo de nosotros.

¿Cuál es el caballo de batalla de la prevención?

En primer lugar, encontrar las mejores soluciones para problemas ya conocidos; en segundo lugar, plantear soluciones para problemas nuevos; y, en tercer lugar, ser eficaces (resultados) y eficientes (rentables) en las soluciones que proponemos. Sabemos, desde hace más de 50 años, que para que se produzca un daño profesional, es necesario que exista una condición peligrosa y/o un comportamiento sub-estándar, siempre con una gestión inadecuada.

Llegados a este punto, también debo reconocerle que se vislumbran retos concretos que van a exigir un replanteamiento de nuestro quehacer, como los que impondrá la introducción de nanotecnologías en los bienes y servicios, y los procesos de las organizaciones.

¿Qué lugar debería ocupar la prevención en la estrategia corporativa de las organizaciones?

Debe ocupar UN lugar. Tenga en cuenta que, en la cadena de valor de la empresa, la prevención es transversal: a partir de la identificación de los peligros de un puesto de trabajo, deben aplicarse los principios de prevención. Esto supone actuar directamente sobre el puesto de trabajo, e indirectamente sobre otras áreas de la empresa (aprovisionamientos, inversiones, personal, logística); estas actividades indirectas son lo que denominamos integración de la prevención. En definitiva, la prevención debe tratarse en la agenda del comité de dirección de la empresa.

¿Cuál ha sido el mayor hito en el sector durante la última década?

Apreciar que no existe, ni existirá un único hito, sino una variedad de enfoques multidisciplinares y multinivel que es necesario combinar para alcanzar constantemente la excelencia. El profesional de la prevención ha aprendido que sus intervenciones serán técnicas, administrativas o humanas, dependiendo de la naturaleza del riesgo, su importancia e impacto sobre la mejora de seguridad y salud de los trabajadores. Esta mejora es el fin último de los Congresos Internacionales ORP.

Mamen Márquez

5 de juny Dia Mundial del Medi Ambient

Fa més de 30 anys que el **5 de juny** va ser designat, per l'Assemblea General de l'ONU, el **Dia Mundial del Medi Ambient**. L'objectiu principal d'aquesta iniciativa és estimular la conscienciació de la societat a escala mundial i promoure l'acció política amb actuacions compromeses amb la protecció del medi ambient.

El lema d'enguany és «**Alça la teva veu, no el nivell del mar**». El lema focalitza l'atenció pública en la necessitat de solidaritzar-nos i protegir les illes i els territoris de les conseqüències nefastes de la pujada del nivell del mar, així com fer front a aquesta situació provocada, en la seva major part, pel canvi climàtic.

Ara, quan el Grup Intergovernamental d'Experts sobre Canvi Climàtic (IPCC), òrgan internacional encarregat d'avaluar els coneixements científics relatius al canvi climàtic, aprova els treballs relatius al 5è Informe sobre el canvi climàtic referent als impactes, adaptació i vulnerabilitat, d'una banda, i a la mitigació del canvi climàtic, de l'altra, hem de ser plenament conscients que els efectes del canvi climàtic ja són una realitat que s'està donant en tots els continents i oceans. Així, en el seu darrer informe, es destaca que les persones, societats i ecosistemes més vulnerables són els més afectats i que el món està molt poc preparat per mitigar aquests efectes, ja que si augmenta la magnitud de l'escalfament, les conseqüències seran més greus, més generalitzades i irreversibles.

Des d'aquesta perspectiva, les conclusions són clares: hem de fer front i prendre mesures clares i ambicioses per lluitar, quan abans millor, contra el canvi climàtic, perquè les conseqüències d'uns nivells elevats d'escalfament seran molt difícils de controlar.

La UE ja va prendre un compromís de reducció de gasos per al 2020 que hem de complir, i en què Catalunya assumeix el compromís d'acció en la seva part de responsabilitat.

La **UGT de Catalunya**, amb la voluntat de donar tot el suport a la difusió d'aquesta diada, fa una crida a la conscienciació i a la reflexió global de cap a on conduïm el nostre planeta i quin tipus de desenvolupament volem. Actualment, el món es troba en una situació extrema, deguda, en gran part, a la forma de vida i d'activitat dels països desenvolupats; i aquestes greus pressions globals que pateix la Terra, afecten no només als àmbits naturals, sinó, per extensió, també als socials.

Ens trobem en un moment de la història en què la població creix de forma desmesurada i, davant d'una Terra limitada en recursos i on l'esperança de vida dels països desenvolupats és cada vegada més alta, la solució no és fàcil, i en certes regions hi ha conflictes d'espai i de sobreexplotació de recursos naturals amb la consegüent degradació dels ecosistemes.

Aquest dia, per tant, ha de servir per donar rellevància als temes ambientals que més ens afecten. És necessari fer aquesta reflexió i impulsar les persones a ser agents actius del desenvolupament sostenible i equitatiu, recordant que el medi ambient és la base del nostre desenvolupament i de la nostra qualitat de vida, amb un gran potencial, alhora, de llocs de treball segurs i sostenibles relacionats en àmbits molt diversos com són l'eficiència energètica, el turisme rural i les energies renovables, entre d'altres.

En aquest sentit, la **UGT de Catalunya** aposta per dur a terme actuacions concretes dins les ciutats i incidir en el problema del transport i la mobilitat, que afecta directament l'emissió de gasos responsables del canvi climàtic. Per tant, considerem prioritari elaborar plans de millora de qualitat de l'aire a les ciutats i plans de mobilitat efectius, capaços de fer front a aquest problema que ens afecta a tots.

Marta González

Manifest del Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball – 28 d'abril de 2014

Amb sindicats el treball és més segur

El 28 d'abril, Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, és la jornada que el moviment sindical mundial aprofita per recordar les víctimes dels accidents i les malalties produïdes pel treball i per reclamar la millora de les condicions laborals que suporten les treballadores i els treballadors cada dia.

La Confederació Europea de Sindicats i la Confederació Sindical Internacional recorden cada 28 d'abril que amb la presència de sindicats a l'empresa el treball és més segur i, en aquesta línia, la Unió General de Treballadors i Comissions Obreres no podem deixar de denunciar en un dia com avui unes polítiques erràtiques que tindran unes conseqüències devastadores en termes de salut laboral i salut pública: aprofundir en la precarització i en les desigualtats com a model productiu, a la qual cosa ens condemna encara més la reforma laboral.

En aquests moments en què s'anuncia que disminueix la sinistralitat, cal tenir una actitud vigilant, ja que desafortunadament, les dades sobre les condicions de treball, segons reflecteix la comparativa entre la primera (2005) i la segona (2010) enquesta catalana de condicions de treball, ens diuen tot el contrari: la crisi ha suposat un greu empitjorament de les condicions de treball del conjunt de la població treballadora i especialment de dones, joves i treballadors i treballadores temporals.

Les polítiques que el Govern espanyol està aplicant no són innòcues de la ideologia més regressiva de la dreta europea; ho podem veure en cadascuna de les lleis que està promovent. L'última modificació que es proposa en matèria de salut laboral és donar més poder a la gestió de les mútues perquè aquestes puguin assumir la gestió de noves prestacions de la Seguretat Social, amb la justificació que són millors gestores dels recursos públics que la mateixa administració. Aquest argument amaga maliciosament les intencions reals que no són altres que les d'aprofundir en el desmantellament del servei públic de salut.

En un dia com avui, volem denunciar que amb l'argument i canvi de denominació respecte que la prevenció és un cost econòmic

per a les empreses i no una inversió, amb aquesta reforma es pretén eliminar l'activitat preventiva que fins ara estan fent les mútues a les pimes.

Per si no n'hi hagués prou, la modificació proposada dona una volta més per retrocedir en el dret al treball segur i saludable i augmentar el poder empresarial, i per anular la participació dels serveis públics de salut, en possibilitar que davant una proposta d'alta per part de les mútues actuï el silenci administratiu positiu davant l'absència de resolució expressa del metge del sistema de salut, i així consolidar la imatge del frau associada a la incapacitat temporal, essent, per tant, amb la reforma laboral, una causa més d'acomiadament justificat per part dels empresaris.

Per aquests motius, CCOO i UGT reclamem al Govern d'Espanya:

- La retirada de l'Avantprojecte de reforma de l'anomenada Llei de mútues, en la línia del dictamen aprovat pel Ple del Consell Econòmic i Social.
- L'impuls de polítiques públiques al voltant de la notificació i prevenció de malalties professionals, amb l'objectiu de reduir el seu subregistre, facilitar els processos de reconeixement i actualitzar-ne el llistat d'acord a les últimes investigacions científiques.
- L'aprovació de l'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut en el Treball 2013-2020, incloent-hi objectius precisos de reducció de la sinistralitat, aflorament de malalties produïdes pel treball i d'equivalència de la protecció independentment del tipus de relació laboral.
- Manteniment de les inversions públiques en matèria de prevenció de riscos laborals.

Al Govern de Catalunya reclamem:

- Que agilitzi la tramitació de l'Estratègia Catalana de Seguretat i Salut i doni prioritat a la seva aprovació.
- Que la Inspecció de Treball de Catalunya impulsi programes per vigilar i fer seguiment de la sinistralitat laboral, les seves causes, i exigeixi el compliment de la normativa de prevenció a les empreses i en especial a les reincidents.
- Que es posicioni radicalment en contra de l'avantprojecte de l'anomenada *Llei de Mútues*.

Som conscients que cap d'aquests objectius enfrontats als interessos de les elits es podran assolir sense el concurs actiu d'una majoria social. Per aquest motiu, CCOO i UGT fem una crida al conjunt de la ciutadania a participar en totes les convocatòries socials i sindicals que es desenvoluparan en els pròxims mesos, començant pel proper Primer de Maig.

Perquè la vida i la salut és el més preuat que tenim i no les podem perdre a la feina.

Després de la concentració del 28 d'abril a la plaça de Sant Jaume, el secretari adjunt de Política Sindical i responsable de Salut Laboral de la UGT, Dionís Oña, va entregar el manifest al Departament de Presidència de la Generalitat.

Eduard Salvador

F. Xavier Borrajo

Responsable del Gabinet de seguretat i salut laboral i medi ambient de la FSP-UGT de Catalunya

Quina opinió tens de l'Avantprojecte de reforma de la Llei de mútues?

Des del sindicat hem de veure amb gran preocupació l'interès que hi ha per donar encara més protagonisme a les mútues en la gestió de les incapacitats temporals; una preocupació que s'amplifica a la FSP quan això suposa posar en entredit la tasca de milers de professionals sanitaris del sistema públic de salut.

Des d'un punt de vista d'eficiència no té cap mena de sentit que un professional d'una mútua pugui contradir una decisió d'un professional sanitari públic; i d'altra banda, es posa en perill la garantia jurídica dels treballadors i treballadores a l'hora de poder recórrer aquestes decisions.

Com afecten les retallades als organismes públics competents en PRL?

Les retallades sofertes en aquests anys de crisi han tingut efectes en els organismes oficials encarregats de vetllar i promoció de la prevenció de riscos laborals al nostre país.

Ara mateix s'ha abandonat de facto la idea de crear un organisme de referència en aquesta matèria a Catalunya, i pel que fa al centre de l'INSHT de l'Estat i els centres de seguretat i salut laboral de la Generalitat de Catalunya, sembla que estiguin en fase de desballestament.

Qualsevol ciutadà pot constatar un cert relaxament en les polítiques de prevenció de riscos laborals per part de les administracions, aquesta matèria ha deixat de formar part del nucli de les polítiques estratègiques dels governs de l'Estat i de Catalunya. Dissortadament les polítiques de prevenció de riscos laborals tornen a ser la «maria» de les relacions laborals.

Quan l'activitat torni al nostre país no estarem preparats per vetllar de forma adequada per la seguretat i salut laboral dels treballadors i treballadores catalans. En aquests anys s'han reduït al mínim les inversions per mantenir edificis, s'han tancat laboratoris, i el que és pitjor, no s'han reposat les places que han quedat vacants per la jubilació dels tècnics i tècniques d'aquests organismes oficials.

I no podem oblidar que en les economies avançades, els alts nivells en seguretat i salut estan molt lligats a la reducció de costos empresarials i la productivitat.

Què opines sobre el control que es fa dels incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals a les administracions?

El fet que no s'imposin sancions econòmiques a l'Administració ha suposat de vegades que les diverses administracions de Catalunya es prenguin els requeriments de la Inspecció de Treball per infraccions de seguretat i salut com a simples recomanacions.

En aquest sentit, la Generalitat de Catalunya ha regulat procediments especials per garantir el compliment dels esmentats requeriments; tot i això, nosaltres exigim a l'autoritat laboral més determinació i contundència davant les administracions infractores.

Eduard Salvador

Risc biològic a les tasques realitzades als escorxadors

La possible exposició al risc biològic de les persones treballadores dels escorxadors i centres on es manipulen aliments carnis, és deguda a la possible presència d'agents biològics (microorganismes) en aquests materials que poden contaminar el lloc de treball (maquinària, eines, lloc de treball i ambient laboral), els magatzems, zones de càrrega i descàrrega i arribar a les persones treballadores.

En aquests centres de treball s'aplica el Reial decret 664/1997 sobre la protecció dels treballadors contra els riscos relacionats amb l'exposició a agents biològics durant el treball, a més a més de tot allò que exposa la Llei de prevenció de riscos laborals (LPRL 31/95).

Agents biològics als escorxadors

La presència d'agents biològics a l'ambient laboral dels escorxadors pot venir de:

- Els animals contaminats o portadors asimptomàtics o malalts.
- Les parts del cos dels animals o elements contaminats per excrements, pèls, el sistema de ventilació contaminat o les eines de treball, el mateix treballador...

Els microorganismes que provoquen les zoonosis troben a la carn dels animals el reservori ideal per multiplicar-se i les activitats pròpies dels escorxadors n'afavoreixen la disseminació per tot l'ambient laboral, per exemple en forma de bioaerosols.

Les principals activitats que es realitzen en aquests llocs de treball són el sacrifici dels animals, l'especejament/esquarterament, i l'elaboració de productes carnis. Aquestes tasques solen estar molt mecanitzades i en cadena, i majoritàriament es basen a realitzar talls amb eines especialitzades.

Entre els patògens que provoquen les zoonosis més habituals als escorxadors hi podem trobar:

- Bacteris com: acinetobàcter, *Pseudomonas*, enterobacteris, clostridis.
- Fongs i llevats com: *Geotrichum*, *Penicillium*, *Aspergillus*.

Alguns d'aquests patògens són oportunistes i poden generar processos de sensibilització a les persones treballadores i afectar uns individus i d'altres no.

El risc biològic per a la persona treballadora deriva principalment del contacte amb els animals, els seus productes i els seus residus que poden estar contaminats amb agents biològics. Les principals vies d'entrada d'aquests patògens al cos humà són la pell i les mucoses, per ferides o esgarrapades, per punxades o talls. I per ingestió o per inhalació.

Les principals malalties a les quals poden estar exposades les persones que treballen en aquests escorxadors són les infeccioses o parasitàries transmeses a l'home pels animals, els seus cadàvers, restes o productes, conegudes com a zoonosi, com per exemple la tuberculosi o la brucel·losi, malalties respiratòries, al·lèrgies i èczemes.

Avaluació per determinar el risc

L'avaluació de riscos d'aquests llocs de treball on pot existir el risc biològic es realitza en funció de les característiques dels agents biològics que hi podríem trobar i la seva virulència. El RD 664/97 classifica als agents biològics en quatre grans grups atenent la seva capacitat de causar infecció a l'home, de propagar-se en el col·lectiu i l'existència o no de profilaxis o tractaments per a les malalties que puguin generar. Un altre terme que cal avaluar és el mateix lloc de treball i les seves característiques ambientals com la temperatura, la humitat, l'existència de ventilació natural, de corrents d'aire, les condicions de treball, eines

i maquinària que poden determinar la supervivència, proliferació i dispersió dels patògens. I no hem d'oblidar d'avaluar les característiques pròpies de la persona treballadora pel que fa referència al seu estat de salut, susceptibilitat, etc.

A l'hora d'avaluar hem de tenir en compte que les tasques que representen més risc d'exposició són les que impliquen el treball amb restes dels animals o parts del cos com vísceres, aparell genital de l'animal, placenta, fetus, tub digestiu, pell i altres materials específics de risc (MER).

Els principals factors de riscos per a les persones treballadores dels escorxadors són els cops, atrapaments, mossegades i esgarrapades d'animals encara vius. Els talls i contactes amb els ossos i estelles o amb les eines de treball. Les projeccions o esquitxades de sang o altres excrecions corporals dels animals. El contacte amb la pell i proteïnes o altres al·lèrgens d'origen animal. Treballar sempre amb les mans mullades. Excés d'humitat i baixes temperatures ambientals. Formació de bioaerosols en algunes activitats. Manca d'higiene personal dels treballadors.

Les mesures preventives sobre els riscos detectats

Un cop detectats els riscos amb l'avaluació de riscos, és necessari dur a terme un conjunt de mesures preventives per evitar el risc per agents biològics als escorxadors, mesures com:

- Realitzar un control sanitari correcte dels animals, ja des de l'origen.
- Un disseny correcte de les instal·lacions que impedeixi la disseminació dels agents biològics.
- Un manteniment adient de les instal·lacions i dels llocs de treball, així com de la maquinària que es fa servir i dels sistemes de ventilació. Neteja i desinfecció periòdiques amb protocols establerts.
- Disposar de mitjans adequats per immobilitzar els animals vius i evitar que s'estressin en manipular-los.
- Instal·lar sistemes de succió i extracció de fluids corporals dels animals o altres materials infecciosos.
- Disposar d'eines segures de treball que minimitzin la possibilitat de talls i punxades. Eines amb mànecs ergonòmics, etc.
- Implantar un sistema de recollida de residus i de la seva gestió segons la legislació vigent.
- Establir un protocol d'actuació per l'extracció, emmagatzemament, transport i eliminació del material potencialment perillós (MER, segons el RD 1911/2000).
- Implantar un programa de manera periòdica de control de vectors, desratització i desinfecció de les zones de treball.
- Establir dintre de la vigilància de la salut dels treballadors un protocol de recomanació de vacunes.
- Crear canals d'informació permanent amb els treballadors i un pla de formació sobre els riscos de les seves tasques i les mesures preventives.
- Fomentar les mesures d'higiene personal, com no beure ni menjar ni fumar als llocs de treball, ni fer-ho fora del lloc de treball sense haver realitzat una higiene i desinfecció correctes.
- Fer servir els EPI necessaris determinats a l'avaluació de riscos (calçat impermeable i antilliscant, guants de malla o impermeables, ulleres de protecció, roba de treball que protegeixi el treballador d'esquitxades, etc.).

Bibliografia

NTP 901 «Riesgo biológico: prevención en mataderos». INSHT

Marta Juan

Cigarretes electròniques

Són aparells electrònics amb forma de cigarreta que vaporitzen una mescla de nicotina, propilenglicol, altres compostos químics i additius alimentaris i es fan servir inhalant el vapor produït.

Què contenen?

La composició canvia segons la marca i el dispositiu per la manca de regulació i de controls de qualitat. No és necessari que informin de la composició i, per tant, no ho fan. En el vapor que generen s'han identificat productes citotòxics i cancerígens (p. ex., a causa de l'escalfament de les aromes o saboritzants) com ara formaldehid, cadmi, níquel, crom, etc., encara que en dosis molt inferiors a les que es troben en el fum del tabac. També s'han trobat alguns tòxics que no són presents en el fum de tabac, com ara metildioxà. No contenen tabac i no produeixen combustió ni fum.

Com que no hi ha fum ni combustió, els consumidors creuen que les cigarretes són segures, un concepte avivat per la publicitat feta amb el lema «No és fum, és vapor». És clar, però no és vapor d'aigua, sinó de productes químics.

Són segurs?

Evidentment, NO. A més dels riscos dels compostos químics hi ha el risc de la mateixa nicotina que produeix efectes adversos durant l'embaràs, contribueix a malalties cardiovasculars i, malgrat que no és un cancerigen, pot funcionar com un promotor tumoral (que facilita que un tumor es desenvolupi). El nombre d'intoxicacions per nicotina ha augmentat exponencialment als EUA arran de l'aparició de les cigarretes electròniques causades per accidents en la recàrrega d'aquestes.

I per exposició passiva?

No són segurs ni innocus. Un estudi realitzat aquest 2014 per l'Institut Català d'Oncologia (ICO) mostra que els no fumadors que conviuen amb fumadors de cigarretes electròniques presenten concentracions similars de biomarcadors relacionats amb la nicotina que les registrades en els no fumadors que conviuen amb fumadors de tabac convencional. Tenen una exposició a la nicotina similar a la dels no fumadors que conviuen amb persones que fumen fins a set cigarretes convencionals al dia.

Són eficaços per deixar de fumar?

No se n'ha provat l'eficàcia com a mètode per deixar de fumar, encara que a algunes persones els ha estat útil. En general, no s'hauria de creure que es poden utilitzar cigarretes electròniques «terapèuticament». Amb l'ajuda dels professionals sanitaris les probabilitats d'èxit per deixar de fumar es multipliquen. A més, tenim fàrmacs que hi contribueixen amb efectivitat provada. A Catalunya l'ajuda per deixar de fumar forma part de la cartera de serveis de la xarxa assistencial pública, i aquesta actuació està coordinada des de salut pública. El resultat: 70.000 persones deixen de fumar cada any.

Cigarretes electròniques i espais lliures de fum

Els espais lliures de fum protegeixen els no fumadors i, a més, incentiven el fet de deixar de fumar i desnormalitzen l'ús de tabac, és a dir, que el normal és no fumar a determinats llocs. Alguns usuaris les fan servir en espais públics on fa molts anys que no es permet fumar, cosa que genera conflictes i confusió.

Des de la UGT de Catalunya hem lluitat per deixar tots els espais (inclosos els bars, discoteques, restauració) lliures de fum durant aquesta última dècada, ja sigui amb l'entrada en vigor de la Llei del tabac o a les seves modificacions. No podem permetre que aquests objectius assolits de desnormalització del tabac als llocs de feina tancats que es va aplicar sense conflictes es perdin per l'ús de les cigarretes electròniques.

Legislació

En els últims mesos l'Administració ha impulsat la regulació de les cigarretes electròniques.

- Europa: Directiva 2014/40/EU, que s'ha de transposar a la legislació espanyola que dóna dos anys perquè els estats regulin la publicitat i l'etiquetatge de les cigarretes electròniques.
- Espanya: Llei 28/2005, de mesures sanitàries davant el tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac, modificada per la Llei 3/2014, de defensa dels consumidors, que estableix limitacions a la publicitat de cigarretes electròniques i prohibeix tant la venda als menors de 18 anys com l'ús de les cigarretes electròniques a les administracions públiques, transport i centres sanitaris i educatius.
- Catalunya: Instrucció del CatSalut 08/2013, de 30 de desembre, d'aplicació de la prohibició de l'ús, la promoció i la venda de substàncies que poden generar dependència als sistemes electrònics d'administració de nicotina/cigarretes electròniques als centres, serveis i establiments sanitaris del sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT).

Malgrat tot, considerem que encara cal enfortir aquesta legislació tal com també determina l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT) i el Consell Assessor sobre Tabaquisme de Catalunya, que proposen que s'adoptin per les cigarretes electròniques les mateixes restriccions que s'apliquen als menors per l'accés al tabac, que la publicitat d'aquests productes es reguli amb les mateixes normatives que regulen la publicitat i els patrocinis del tabac, i que, de la mateixa manera, se'n limiti el consum en espais tancats.

Què podem fer?

Des de la UGT de Catalunya recomanem que des dels Comitès de Seguretat i Salut de cada empresa es tracti el tema i es consensui la prohibició de limitar l'ús de cigarretes electròniques en els espais tancats, tant pels treballadors com pel públic en general a les seves instal·lacions en els mateixos termes que l'ús de cigarretes convencionals.

Mamen Márquez

Matinal de presentació de la *Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics*

El passat 28 d'abril, com a acte emmarcat a la commemoració del Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball, es va celebrar una matinal a la sala d'actes de la UGT de Catalunya, a la seu de Rambla Santa Mònica. A la jornada es va fer la presentació de la *Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics*, tercera guia realitzada pel CENEA (Centro de Ergonomia Aplicada) per a la UGT de Catalunya, que dona continuïtat a la col·lecció de guies d'ergonomia publicades el 2011 (Guia d'identificació de perills ergonòmics) i el 2012 (Guia per a l'avaluació ràpida de riscos ergonòmics).

Abans d'iniciar la jornada es va lliurar un exemplar de la nova guia a tots els assistents, formats majoritàriament per delegats i delegades de prevenció, així com altres representants dels treballadors. La matinal va ser un èxit, amb la participació de més de cent assistents.

L'obertura de la jornada va anar a càrrec de Dionís Oña, adjunt a la Secretaria de Política Sindical de la UGT de Catalunya, que va parlar sobre la commemoració del Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball i l'augment de les dades de sinistralitat al 2013 i primer trimestre del 2014, lligat a l'augment de la contractació temporal. Oña va remarcar la necessitat d'aplicar mesures preventives en els llocs de treball així com de formar els treballadors per evitar els possibles riscos dels llocs de treball. Va recriminar els empresaris la manca de responsabilitat i de compromís en deixar de banda la prevenció de riscos laborals amb la justificació de l'actual situació de crisi econòmica.

Tot seguit, Aquiles Hernández, director de CENEA, va fer l'exposició de la guia als assistents, fent referència a les dues guies anteriors, que juntament amb la que es presentava a la matinal tanquen una sèrie de publicacions destinades a facilitar als delegats i delegades de prevenció la detecció de perills ergonòmics, l'avaluació dels riscos ergonòmics i la seva eliminació i reducció.

Hernández va detallar el contingut de la *Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics*, tot esposant casos pràctics, acompanyats de vídeos aclaridors i fent participar els assistents a la jornada.

El ponent va fer referència al treball estret de col·laboració entre l'equip de CENEA i l'equip de tècnics de salut laboral de la UGT que havien treballat conjuntament en la guia.

Com va exposar Hernández, la guia està formada per diferents capítols: un primer d'introducció i explicatiu de com fer-la servir; un segon capítol que detalla les normes de referència nacionals i internacionals que s'apliquen a la guia; els quatre capítols següents (del IV al VII) són els corresponents a cadascun dels perills ergonòmics: aixecament i transport manual de càrregues, empenyiment i tracció manual de càrregues, moviments repetitius, postures i moviments forçats.

Hernández va destacar que cadascun d'aquests riscos es va treballar a la Guia de perills ergonòmics (UGT, 2011) i a la Guia per a l'avaluació ràpida de riscos ergonòmics (UGT, 2012). En aquest

lliurament de la *Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics*, s'aborden les estratègies per a l'eliminació i reducció de riscos ergonòmics per oferir criteris i coneixements al delegat o delegada de prevenció, d'una manera senzilla i fàcil d'entendre.

Fent un detall més profund de la guia, Hernández va aclarir que en cada capítol tècnic s'inclouen quatre apartats: procediment d'intervenció, on es descriu el procediment a seguir per a l'ús de les estratègies d'eliminació del perill i de reducció del risc; estratègies per a l'eliminació del perill, on s'exposen de forma senzilla les alternatives per eliminar el perill; estratègies per a la reducció del nivell de risc: en aquest apartat s'hi descriuen les estratègies a prendre quan no és possible eliminar el perill, orientades a la modificació dels llocs de treball, els elements amb els quals s'interactua, i l'ambient i/o l'organització del treball. I un exemple d'aplicació, que il·lustra l'aplicació d'algunes de les estratègies plantejades eliminant el perill o reduint el risc existent.

Als capítols tècnics, mitjançant un diagrama de decisió, s'indica el procediment d'intervenció a seguir. Aquest recurs gràfic facilita el seguiment, pas a pas, de les indicacions estratègiques en la reducció del risc. No obstant això, hi ha condicions que es poden millorar i complir i unes altres que no, per aquesta raó és necessari un diagrama de decisió que indiqui el camí a seguir per a la consecució de l'objectiu en la intervenció del lloc de treball.

El darrer capítol consta d'un glossari on es recullen trenta-nou definicions que reforcen la comprensió de tots els criteris i el llenguatge utilitzat en la guia.

Per finalitzar l'acte de presentació de la *Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics*, Dionís Oña va instar els participants a l'acte a participar en la convocatòria conjunta amb CCOO a la plaça Sant Jaume de Barcelona per reivindicar el Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball, la millora de les condicions de treball i una feina segura i saludable.

Lucía Mateo

Actes a Lleida, Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball

A Lleida el 28 d'abril també es va commemorar el Dia Internacional de la Seguretat i Salut en el Treball. Es va celebrar de dues formes diferides en el temps.

L'Institut Guindàvols de Lleida va voler compartir amb nosaltres aquesta diada i vam consensuar amb ells fer una xerrada sobre prevenció de riscos laborals per crear cultura preventiva entre els seus alumnes. Cal recordar que tots els alumnes dels cicles formatius reben formació en salut laboral i obtenen el títol del curs bàsic de prevenció de riscos laborals. Van comptar amb la presència de Núria Solé, secretaria general de la UGT de Lleida i Demelsa Mateos, secretaria d'Acció Sindical de la UGT de Lleida, a més la participació de jo mateixa com a representant de l'Oficina Tècnica de Prevenció de Riscos Laborals (OTPRL) de la UGT de Catalunya.

En primer lloc, a petició d'ells es va fer una presentació de què és un sindicat, explicant breument les nostres funcions i reivindicacions així com l'Avalot.

A continuació es va parlar dels conceptes generals de prevenció de riscos laborals i d'ergonomia en particular per acabar presentant les guies ergonòmiques: Guia d'identificació de perills ergonòmics, Guia per a l'avaluació ràpida de riscos ergonòmics i Guia per a l'eliminació i la reducció de riscos ergonòmics. Per a fer-ho més pràctic, van fer servir la primera guia ergonòmica, «Guia d'identificació de perills ergonòmics» posant imatges amb exemples de les diferents especialitats que imparteix aquest institut, com ara la programació de la fabricació mecànica, eficiència energètica i energia solar tèrmica, patronatge i moda, manteniment d'instal·lacions tèrmiques i de fluids i prevenció de riscos laborals per detectar els riscos ergonòmics més comuns amb la participació de l'alumnat.

Per acabar, es va fer una sessió exclusiva per a l'alumnat del cicle superior de tècnic superior de prevenció de riscos professionals. Es va a estudiar a fons i de forma tècnica com fer ús de les tres guies i van fer exercicis pràctics amb les fitxes de les guies. A més, es va establir un diàleg molt enriquidor per a totes les parts sobre la visió d'aquests joves sobre l'estat de la prevenció actualment, dels serveis de prevenció i la seva qualitat, de les incerteses de la seva futura prevenció, etc., així com d'idees «fresques» per millorar la situació de la prevenció al país.

El dia 15 de maig, igual que a Barcelona, es va fer un acte de presentació de les tres guies ergonòmiques, concretament de la Guia per l'eliminació i reducció de riscos ergonòmics als delegats i delegades de la Unió Territorial de Lleida, a la Sala Jaume Magre, amb la participació de Demelsa Mateos, a més de Rosyabel Gil de CENEA, Dionís Oña, com a adjunt a la Secretaria de Política Sindical de la UGT de Catalunya i la secretaria general de Lleida, Núria Solé.

Mamen Márquez

Impugnació de l'alta mèdica (I)

Procediment administratiu per revisar les altes mèdiques emeses per les mútues o les empreses autoasseguradores (RD 1430/2009)

Una de les prestacions més modificades per la Llei 40/2007, de 4 de desembre, en matèria de Seguretat Social, ha estat la de la incapacitat temporal.

Com tots ja coneixem, la incapacitat temporal (IT) és el període de temps que un facultatiu d'una mútua d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social o un metge d'una empresa autoasseguradora (més gran de 500 treballadors i que hagi sol·licitat tenir aquesta col·laboració amb la Seguretat Social) considera que no som aptes per treballar, a causa d'un accident de treball (AT) o una malaltia professional (MP).

El Reial decret 1430/2009, d'11 de setembre, a l'article 4, ens explica el procediment administratiu de com actuar en el cas que un treballador estigui en situació d'IT per contingències professionals (AT o MP) i la mútua o el metge de la seva empresa els doni l'alta mèdica per anar a treballar, però el treballador discrepa d'aquesta acció i vol que es revisi l'alta.

Passos a seguir:

1. En primer lloc, perquè es pugui revisar l'alta, aquesta ha de ser anterior als dotze mesos des de l'inici de la baixa.
2. El treballador té 4 dies naturals de termini un cop li lliurin el comunicat de l'alta. A la web de l'Institut Nacional de la Seguretat Social <http://ves.cat/kiar> us podeu descarregar l'arxiu amb els documents oficials que necessiteu.
3. Un cop emplenat l'imprès, cal lliurar-lo a l'INSS adjuntant-hi l'historial mèdic o còpia de la sol·licitud de l'historial. El treballador ha de comunicar a l'empresa l'inici d'aquest procediment el mateix dia que l'hagi lliurat o el següent dia hàbil.
4. Un cop s'inicia el procediment, queden suspesos els efectes de l'alta mèdica, i s'entén que queda prorrogada la baixa per contingència professional durant la tramitació, i es manté l'abonament de la prestació econòmica mitjançant el pagament delegat, això és que ens seguirà pagant la nostra empresa.
5. L'INSS comunicarà a la mútua o a l'empresa autoasseguradora l'inici del procediment especial de revisió, perquè en el termini de dos dies hàbils aporti la documentació que va motivar l'alta mèdica. En el supòsit que no presenti aquesta documentació, només es tindrà en compte la informació que aporti el treballador.
6. La mútua o empresa autoasseguradora, segons el cas, podrà reconèixer la improcedència de l'alta emesa, i motivarà que s'arxivi immediatament el procediment iniciat pel treballador.
7. Si, arran de l'alta emesa per la mútua o el servei mèdic de l'empresa, el treballador no es veu capacitat d'incorporar-se a la feina i, independentment d'haver iniciat aquest procediment, va al metge de capçalera (ICS) i aquest facultatiu li dona la baixa per contingència comuna; quan la presenti a l'empresa, aquesta haurà d'informar l'INSS, perquè coordini les circumstàncies que esdevinguin motivades per aquest fet.

8. Si el treballador va al metge de capçalera (ICS), i aquest facultatiu detecta un procés previ derivat d'una contingència professional amb resultat d'alta mèdica, ha d'informar el treballador que té quatre dies des del dia que li van donar l'alta per iniciar el procediment de revisió, i comunicarà a l'INSS immediatament que hi ha dos processos de contingències diferents que poden estar relacionats. Si es dona aquest cas, el treballador rebrà com a prestació econòmica la que correspongui per una malaltia comuna fins a la data de la resolució de l'INSS. Si aquesta resolució surt a favor del treballador, la mútua o l'empresa hauran d'abonar-li la diferència de la prestació econòmica comuna a professional.
9. El director provincial de l'INSS dictarà, en el termini màxim de quinze dies hàbils a comptar des del dia que la mútua o l'empresa autoasseguradora hagin presentat la seva documentació, la resolució que correspongui, una vegada rebí l'informe preceptiu de l'ICAM (Institut Català d'Avaluacions Mèdiques).

Resolució

1. La resolució que es dicti determinarà la data i els efectes de l'alta mèdica o el manteniment de la baixa, i fixarà la contingència (comuna o professional) així com la improcedència d'altres baixes, per contingències comunes, emeses durant el procediment especial de revisió. En conseqüència, el procediment acabarà en alguns dels procediments següents:
  - a) Confirmació de l'alta mèdica emesa per la mútua o empresa autoasseguradora. Es confirma l'alta mèdica.
  - b) Manteniment de la baixa, perquè es considera que el treballador continua patint la malaltia que no el permet treballar. L'alta queda sense efecte.
  - c) Determinació de la contingència a tots els efectes.
  - d) Si el treballador durant el procediment recupera la capacitat laboral, l'alta és nul·la perquè es considera prematura. En aquests casos, la resolució determinarà la data de l'alta mèdica i l'extinció del procés d'incapacitat temporal.

Quan l'INSS confirmi l'alta mèdica emesa per la mútua o l'empresa asseguradora, es considerarà com a percebudes indegudament les prestacions econòmiques a partir de la data que marqui la resolució.

La resolució emesa per l'INSS es podrà considerar com a reclamació prèvia, per tant, si no hi estem d'acord, podrem presentar demanda judicial.

Hem fet una selecció de les notícies més rellevants relacionades amb salut laboral i medi ambient:

Una campanya europea de sensibilització sobre els riscos psicosocials a la feina

La campanya europea Treballs saludables 2014-2015 «Gestionem l'estrès» que coordina l'Agència Europea per a la Seguretat i la Salut en el Treball s'ha inaugurat, en el marc de la presidència grega, amb una conferència de premsa a Brussel·les on han participat el comissari d'Ocupació, Afers Socials i Inclusió, el viceministre grec de Treball, Seguretat i Benestar i la directora de l'Agència Europea.

Aquesta campanya pretén sensibilitzar sobre el problema creixent dels riscos psicosocials i impulsar la gestió d'aquests riscos en les empreses mitjançant instruments pràctics. Per a això es donen a conèixer les eines disponibles a cada país, fent especial èmfasi a promoure la gestió dels riscos psicosocials en petites empreses.

Durant la campanya es pretén implicar totes les parts interessades perquè s'actui davant els riscos psicosocials a la feina i, d'aquesta manera, aconseguir els beneficis que se'n deriven. La campanya donarà a conèixer les eines pràctiques relacionades amb la identificació i prevenció dels riscos psicosocials en el treball i animarà les empreses,

especialment les micro i les petites, a utilitzar aquests instruments per a una millor gestió d'aquests riscos.

Un altre dels objectius de la campanya és el d'identificar i reconèixer bones pràctiques en la gestió dels riscos psicosocials. Per a això, amb el llançament de la campanya, s'inaugura també la XII edició dels Guardons Europeus a les Bones Pràctiques, en el qual es destacaran aquelles empreses o organitzacions que mostrin un fort compromís i un enfocament participatiu en la gestió reeixida dels riscos psicosocials a la feina. Aquestes empreses o organitzacions participaran en els múltiples esdeveniments i activitats que tindran lloc durant el període 2014-2015 de vigència de la campanya per donar a conèixer les seves bones pràctiques i com a reconeixement a la seva tasca en la gestió dels riscos psicosocials. L'objectiu d'aquest certamen és demostrar els beneficis d'una bona gestió dels riscos psicosocials a la feina.

L'INSHT, en qualitat de Centre de Referència de l'Agència Europea, coordinarà aquesta campanya d'àmbit europeu a escala nacional.

Font: <http://www.insht.es>, 07/04/2014

Brussel·les investiga 100 milions de presumptes ajudes il·legals de l'Estat a les mútues

La Direcció General de la Competència de la Comissió Europea investigarà 100 milions d'euros de presumptes ajudes il·legals indirectes de l'Estat a les mútues, «una situació de competència deslleial en el sector de la prevenció de riscos laborals», segons la denúncia presentada per Martínez-Echevarría Advocats, en representació de la Federació ASPA i l'Associació ANEPA.

Aquesta doble activitat, d'una banda com a entitats gestores de la Seguretat Social i de l'altra com a societats de prevenció a través de filials participades al 100 %, «fa molt difícil la separació entre l'activitat pública i la mercantil i crea una posició de domini» d'aquestes societats filials en el mercat de la prevenció de riscos laborals amb la consegüent «distorsió en l'àmbit de la competència», com recull l'escrit presentat. La Comissió Europea ha instat el Govern espanyol a la presentació de la informació que estimi convenient prèvia instrucció de la denúncia.

Des de fa uns mesos hi ha un debat sobre l'Avantprojecte de llei de mútues que el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social va remetre als agents socials, en el seu articulat es recull, entre altres assumptes, la venda del 100% de les participacions de les mútues en aquestes societats de prevenció abans del 2015.

El Tribunal Suprem va ratificar en sentència que les mútues van incórrer entre 2002 i 2005 en actes de competència deslleial en aquest sector davant d'una denúncia presentada per l'Associació de Serveis de

Prevenció Aliens (ASPA) el 2002. En la sentència, el Suprem admet que aquest tipus de serveis, especialitzats en prevenció de riscos, «han suportat des de la seva creació la competència deslleial i intrusisme de les mútues».

Entre les pràctiques denunciades hi havia «utilitzar per la seva estructura recursos propis de la Seguretat Social, (...) utilitzar per al seu funcionament recursos amb càrrec a quotes, (...) utilitzar informació privilegiada de les empreses, (...) oferir tarifes per sota del cost real» i altres anàlogues. La sentència del Suprem insisteix que aquestes afirmacions poden «reputar substancialment avalades per totes les instàncies oficials i fins i tot pel mateix Consell de la Comissió Nacional de la Competència i corresponen a la realitat dels fets que es dedueixen de l'expedient».

Les mútues van rebre 63 milions d'euros entre 2002 i 2005. La Federació Aspa calcula que a aquests 63 caldria afegir-hi les ajudes que algunes societats de prevenció han rebut de la seva matriu en els últims exercicis per fer-les viables i que en alguns casos estan recollides en els seus balanços. «Si hi afegim això, podríem estar parlant de 70 milions d'euros més. O sigui, que amb totes les dificultats de càlcul podrien superar els 100 milions d'euros», assenyala Agustín Azparren, soci internacional de Martínez-Echevarría Advocats.

Font: *El Confidencial* 17/04/2014

El Tribunal Suprem amplia els supòsits d'accident in itinere

Per primera vegada s'ha qualificat d'accident laboral in itinere el sinistre sofert per un treballador en el desplaçament des de la residència familiar al seu domicili per qüestions de feina.

Concretament, l'accident de trànsit es va produir quan el treballador va xocar amb un cabirol en una carretera, en el desplaçament que feia els diumenges a la tarda des de casa a una localitat veïna on vivia de dilluns a divendres per motius laborals. L'INSS va reconèixer al treballador una incapacitat permanent total a causa de les lesions sofertes, però la va considerar com una incapacitat derivada de malaltia comuna, ja que la finalitat del viatge no era de treball sinó que obeïa a motius particulars; tampoc podia establir-se una relació de proximitat entre el

desplaçament i l'hora en què es va produir amb la feina i, a més, el desplaçament no era entre la feina i la seva residència laboral.

En aquesta sentència el Tribunal Suprem rebutja tots aquests arguments perquè entén que el punt de partida i de retorn d'un accident de treball in itinere pot ser tant el de la residència familiar del treballador com el seu propi domicili per motius laborals. Segons el sindicat UGT-Lleó, encarregat de la defensa del treballador, aquesta sentència és important en tant que modifica la jurisprudència sobre aquest tipus d'accidents i amplia de forma considerable la protecció dels treballadors.

Font: portalprevencion.lexnova.es, 3/02/2014

Omar Minguillón

Secretario de Política Institucional y de la Movilidad. Federación de Transportes, Comunicaciones y Mar. UGT de Catalunya.

¿Qué responsabilidades conlleva ese cargo?

Además de la coordinación de las relaciones institucionales de la federación de Transportes Comunicaciones y Mar de la UGT de Catalunya, también conlleva la representación en todos los foros de debate y discusión sobre la Movilidad ciudadana donde se nos invita a participar, directamente como federación o indirectamente como sindicato y el SNC nos solicita que les representemos.

Ejemplos, mesas de movilidad de polígonos industriales, aeropuertos, puertos, etc., comisiones de criterios en la movilidad de personas o mercancías por parte de la Generalitat, la Autoridad del Transporte Metropolitano, la participación en planes de Infraestructuras y movilidad o incluso en mesas de seguridad e higiene donde se hable de accidentabilidad *in itinere* o *in misión*.

En definitiva, das una visión de la postura que mantiene nuestro sindicato en defensa de la movilidad colectiva...

Exacto, atendiendo principalmente a dos ideas fuerza, la potenciación y planificación de una movilidad sostenible y segura, para los trabajadores en particular y la ciudadanía en general, y la potenciación de creación de puestos de trabajo que el incremento del transporte público y colectivo conlleva.

¿Crees que las administraciones escuchan nuestras propuestas?

Creo que las administraciones han vivido dos épocas en esta y otras materias. Una de bonanza donde se creía el discurso y potenciaban la creación de planes de movilidad, planes de infraestructuras, etc. Y en esta época no solo nos escuchaban, sino que adquirían compromisos que se cumplieran o no en función de los presupuestos y los *tempos* (un claro ejemplo es la llegada del metro al aeropuerto de Barcelona).

Pero ahora, en etapa de crisis económica, no es que nos desoigan, es que han centrado sus objetivos en los recortes sociales dejando la movilidad en un tercer plano y tratándola como un foco económico únicamente, obviando el bien social y medioambiental que este concepto conlleva.

Más del 50 por ciento de los accidentes de trabajo mortales son por accidentes de tráfico. Esto es una lacra que solo se puede atajar concienciando y potenciando la movilidad colectiva. Pero por otro lado un altísimo índice de muertes y enfermedades en nuestro país vienen causadas por la polución, la cual en un 70 por ciento la causa el coche particular. Retirar coches de la calle solo se puede lograr, también concienciando de la necesidad del incremento del uso del transporte público.

Pero para sacar coches de la calle, a los usuarios de movilidad obligada principalmente (el trabajador que por fuerza necesita utilizar vehículo para desplazarse al trabajo o por causa de su trabajo en su trabajo), has de proponer una oferta adecuada y coherente que llegue rápida y económicamente a los distintos puestos de trabajo, bien sea urbana o interurbana. Si no existe oferta nunca convenceremos para incrementar la demanda.

¿En qué prioridades está trabajando tu secretaria y por ende la UGT de Catalunya ahora mismo?

Además del día a día y de nuestra participación continuada y periódica en mesas de movilidad comisiones de trabajo, etc., nos estamos centrando en dos temas fundamentales.

Las **tarifas**: Tras el último incremento tarifario, innecesario y abusivo a nuestro entender, y la repercusión social que ha conllevado, se acaba de crear una mesa social de la Autoridad Transporte Metropolitano (ATM) donde participamos activamente y estamos buscando alternativas para retrotraer las tarifas para el grueso de la sociedad, para buscar verdaderos tramos de tarifas sociales con el fin de evitar que un grueso número de ciudadanos con poder adquisitivo bajo se quede aislado sin poder hacer uso del transporte público.

La **accidentalidad viaria**: Si bien es cierto que ha existido un decrecimiento de los accidentes viarios en los últimos años, también es cierto que continúa siendo un problema social y estamos obligados a buscar soluciones y a proponer todas las alternativas a nuestro alcance para reducir estos índices de mortalidad y accidentalidad. En general, pero en el ámbito laboral con más énfasis. Uno de cada tres accidentes viarios es *in itinere* o *in misión*.

¿Vamos por buen camino?

Podríamos decir que sí, pero las administraciones tienen que tomarse estos temas como prioridades y poner todo de su parte, también económicamente hablando, cosa que por ahora no hacen.

Mamen Márquez

Si vols comentar-nos la teva experiència sindical en temes de salut laboral, les teves negociacions amb l'empresa, alguna qüestió d'interès, etc., envia'ns un mail a otprl@catalunya.ugt.org o truca'ns al 93 304 68 32.

A les obres de carretera, sempre és obligatori l'ús de roba reflectora per a tots els treballadors?

En relació amb els equips de protecció individual hem de tenir en compte algunes consideracions: la utilització dels equips de protecció individual (EPI) s'imposa quan les mesures tècniques i organitzatives destinades a eliminar els riscos a l'origen o a protegir els treballadors mitjançant disposicions de protecció col·lectiva es revelen insuficients, amb la finalitat de prevenir els efectes dels riscos residuals.

La seva elecció haurà de basar-se en l'estudi i en l'avaluació dels riscos presents en el lloc de treball. Això comprèn la durada de l'exposició als riscos, la seva freqüència i la gravetat, les condicions existents en el treball i en el seu entorn, el tipus de danys possibles per al treballador i la seva constitució física. L'elecció de la peça d'alta visibilitat requerirà un bon coneixement del lloc de treball, inclòs el seu entorn, i de la participació i col·laboració dels treballadors, buscant una solució de compromís entre la protecció oferta i la comoditat i llibertat de moviments.

En qualsevol cas serà l'avaluació de riscos del lloc de treball en qüestió on es determinaran les mesures preventives que hagin d'aplicar-se per controlar els riscos identificats i, si escau, els equips de protecció individual a emprar.

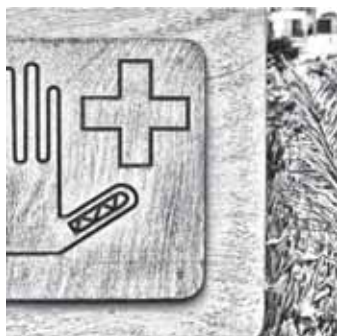
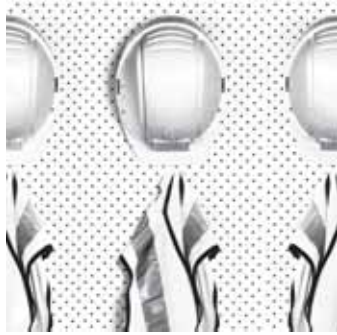
Aquestes mesures serviran de base per crear els procediments de treball que l'empresa ha d'aplicar. Per tant, l'operador d'una màquina quan es troba en la seva cabina, en general, no necessitarà la protecció que pugui oferir-li una roba d'alta visibilitat. Però és possible que sí que necessiti aquesta protecció quan abandoni la màquina. De la mateixa manera que quan conduïm el nostre vehicle per una via pública; a l'interior no hi utilitzem l'armilla d'alta visibilitat, però sí, per exemple, s'imposa fer-la servir a causa d'una avaria, hem de parar al voral i sortir del vehicle, i aleshores cal que ens fem visibles a la resta de vehicles que transiten per la via.

La resta de treballadors que no siguin conductors de vehicles hauran d'utilitzar armilla reflectora en tot moment.

Les característiques de la roba de protecció d'alta visibilitat es regulen per la norma UNE-EN 471.

¿Cuándo debe contar un centro de trabajo del sector de la construcción de material y local de primeros auxilios?

Tal como establece el IV Convenio general del sector de la construcción: Cuando el número de los trabajadoras en una obra supere los 50 dispondrá de locales destinados a primeros auxilios y otras posibles atenciones sanitarias.

En el caso de ser necesarios locales para primeros auxilios, éstos deberán disponer, como mínimo, de: un botiquín, una camilla, agua potable y de otros materiales en función de la existencia de riesgos específicos. Las obras de extensión lineal estarán dotadas de botiquines, al menos portátiles, en los lugares de trabajo más significativos o de elevada concentración de trabajadores.

En todas las obras existirá personal con conocimientos en primeros auxilios.

Además, en todos los centros de trabajo cuyo número de trabajadoras sea superior a 250 deberá figurar al frente del botiquín de obras un Ayudante Técnico Sanitario. Igualmente se dispondrá, en un lugar visible, de información en la que se haga constar el centro sanitario más próximo a la obra así como el recorrido más recomendable para acceder al mismo, y cuantos teléfonos sean necesarios en caso de urgencia. En las obras de carácter lineal esta información estará disponible igualmente en los lugares de trabajo más significativos.

Sóc una treballadora en període de lactància del meu nadó de dos mesos. La meva empresa ha de disposar d'un lloc o local perquè jo pugui donar el pit al meu fill o extraure'm la llet durant la meva jornada laboral fent ús del meu dret de lactància?

La legislació vigent està recollida en l'Estatut dels treballadors i modificada posteriorment amb la Llei 39/1999, de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores, publicada en el BOI de 6 de novembre de 1999. Són drets mínims i cada conveni laboral pot tenir millores sobre aquests drets.

Fins als 9 mesos, els treballadors poden escollir entre una hora (o dues mitges hores) enmig de la jornada laboral, o bé entrar mitja hora més tard o sortir mitja hora abans. Sense reducció de sou. Aquest permís pot ser gaudit per la mare o el pare però, en tot cas, només per un d'ells. És el treballador qui decideix el moment del permís. Aquesta pausa és independent del nombre d'hores que figurin en el contracte laboral.

Segons sentències recents, si es fan tornos més llargs, com en el cas de les guàrdies, hi ha dret a 1 hora per cada període de 8 hores de treball.

Respecte a l'obligació de l'empresa de proporcionar a la treballadora en cas de lactància natural un local per a realitzar l'alletament o extraure's la llet en un moment donat, la llei no especifica res en concret.

Marta Juan

Si tens qualsevol dubte que vulguis compartir amb nosaltres, ho pots fer a: otprl@catalunya.ugt.org.

1 www.universidadpacientes.org/formacio

Pàgina web relacionada amb la Universitat Autònoma de Barcelona. La Universitat dels Pacients desenvolupa activitats de formació dirigides a pacients, familiars i cuidadors, que estan centrades en l'adquisició de competències relacionades amb l'autocura de malalties cròniques. Està dedicada a pacients, familiars, cuidadors, voluntaris i ciutadans en general, interessats en temes de salut i sanitat. S'hi pot trobar molta informació, principalment a les pestanyes **Informa't** i **Aprèn**. A la primera hi ha informació sobre diferents malalties cròniques i agudes com ara artritis reumatoide, asma, càncer, salut mental, obesitat, etc., a més de conceptes com la biotecnologia, estils de vida saludables, drets dels pacients i participació i un llarg etcètera. A la pestanya **Aprèn**, s'hi recullen diversos programes de formació per a pacients i ciutadans, com ara Prenent control de la seva salut, Pacient tutor o Pacient especialista. A més, s'hi ofereixen altres recursos d'investigació i de participació, així com diferents canals de comunicació com ara Twitter, Facebook i Youtube.

Idioma: En castellà i català.

2 http://www.ilo.org/safework/events/meetings/WCMS_235598/lang--en/index.htm

Pàgina web dels actes de la OIT relatius a la celebració del 28 d'abril, Dia Internacional de la Seguretat i la Salut a la feina. Aquest any està enfocada als productes químics i n'ofereix molta informació i sobre els seus riscos, així com el material promocional de la campanya: pòsters, informes, postal, etc. A més, en aquesta web s'hi pot trobar moltíssima informació sobre salut laboral, com ara convenis internacionals sobre la matèria, documents de consens, publicacions, webs d'interès i un llarg etcètera.

Idioma: En anglès.

3 www.ergonautas.upv.es

Es tracta d'una web de la Universitat Politècnica de València, que ofereix eines informàtiques per a l'avaluació de riscos ergonòmics. Hi ha tres carpetes que poden ser del vostre interès; **Mètodes**, on s'expliquen molt bé els principals mètodes d'avaluació ergonòmica, **Eines**, on es poden trobar diverses taules o programes de mesura com ara la taxa metabòlica, aïllament de la roba, etc. I finalment, a la pestanya **Comunitat**, hi ha l'apartat Articles Tècnics, on els usuaris d'aquesta web pengem articles molt interessants relacionats amb l'ergonomia. Cal estar registrat per accedir als continguts però és gratuït per a ús no professional.

Idioma: En castellà.

4 Tríptic sancions administratives

Un tríptic més de la col·lecció sobre gestió de la prevenció que explica tots els conceptes legals de les sancions administratives per incompliments en prevenció de riscos laborals. A més, dóna informació dels diferents tipus de responsabilitats: responsabilitat penal, responsabilitat administrativa, responsabilitat referida al recàrrec de prestacions de la seguretat social i, finalment, responsabilitat civil.

Pots aconseguir-ne un exemplar a la teva federació, a Salut Laboral o a través de la web www.ugt.cat, apartat **Salut Laboral**.

Idioma: En castellà.

5 Tríptic Cop de calor

Tríptic explicatiu del cop de calor que pot produir-se en un ambient de treball excessivament calorós quan el sistema que controla la temperatura del nostre cos falla i la transpiració (principal via d'eliminació de calor corporal) és insuficient. Els afectats requereixen hospitalització i assistència mèdica i pot arribar a ser mortal. En aquest tríptic, a més d'explicar-se el concepte, es donen pautes per diferenciar-lo d'altres símptomes, causes possibles, factors de risc, mesures preventives i primers auxilis. Pots aconseguir-ne un exemplar a la teva federació, a Salut Laboral o a través de la web www.ugt.cat, apartat Salut Laboral.

Idioma: En castellà.

